

Målnummer:	Ö1065-95	Avdelning:	6
Avgörandedatum:	1995-09-15		
Rubrik:	Skuldsanering.		
Lagrum:	Skuldsaneringslagen (1994:334)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• NJA 1995 C 20• RH 1995:31		

REFERAT

Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län (1995-02-20, A-K.B.) avslog en av M.S. gjord ansökan om skuldsanering och anförde: Av M.S:s ansökan om skuldsanering framgår att den helt övervägande delen av skulderna kan hänföras till s.k. lyxkonsumtion i form av flera utlandsresor per år med familjen, dyra möbler, kläder etc. till belopp som vida överskrider familjens ekonomiska resurser. Det framgår också att M.S. fick en större lotterivinst och vid detta tillfälle ej utnyttjade möjligheten att sanera sin ekonomi utan istället fortsatte att konsumera. - I förarbetena till skuldsaneringslagen nämns att skuldsättning som rör "onödig lyxkonsumtion" inte bör ses lika negativt när den är gammal jämfört med om den är färsk. Kronofogdemyndigheten gör dock den bedömningen att, trots de ekonomiska förhållanden som rådde mellan 84-91 borde medfört en väsentligt stramare utgiftshållning, så har gäldenären istället iklätt sig nya skulder vilket talar emot det allmänna skälighetskriteriet. Kronofogdemyndigheten anser därmed att det inte är skäligt att bevilja skuldsanering.

M.S. överklagade beslutet och yrkade att tingsrätten skulle bifalla hennes ansökan och återförvisa ärendet till kronofogdemyndigheten för vidare handläggning.

M.S. hänförde sig vid tingsrätten till kalkyl över erbjuden betalning till borgenärerna, skuldöversikt, försäkringskassans utredning rörande sjukbidrag, läkarintyg rörande hennes psykiska status, förteckning över utgiven sjukpenning och intyg om erhållet socialbidrag. Vid muntlig förhandling i tingsrätten tillade hon: När hon i juli 1984 fick lotterivinsten om 730 000 kr verkställde hon en totalsanering av sin ekonomi. Hon betalade samtliga sina skulder som då uppgick till cirka 330 000 kr. Härefter var hon skuldfri. Dessvärre tappade hon sedan totalt kontrollen över sin ekonomi. De resterande 400 000 kr av lotterivinsten gick åt för semesterresor och materiella ting. Hennes tidigare begynnande spritproblem förvärrades. Vid denna tidpunkt hade hon inte haft en riktig semester på 12 år och som ett försök att rehabilitera sig och familjen började familjen resa utomlands i stor utsträckning. De i ärendet aktuella skulderna, som inklusive dröjsmålsräntor uppgår till cirka 1 milj. kronor, har uppkommit under åren 1986-1991 och merparten avser utlandsresor och annan lyxkonsumtion, allt för behövlig vila och rekreation. En skuld från år 1986 avser dock inköp av en begagnad bil för cirka 60 000 kr och en skuld från år 1991 avser skatt om cirka 123 000 kr från en reavinst vid husförsäljning. - Hennes inkomster uppgår brutto till cirka 20 000 kr i månaden, därav 14 169 kr i sjukbidrag, 3 102 kr från SPP, 1 173 kr i underhållsbidrag för dottern, 750 kr i studiebidrag för dottern och 914 kr i bostadsbidrag. Hon har alltsedan slutet av år 1991 levt på existensminimum efter införsel via kronofogdemyndigheten. För närvarande utgår införsel med 3 254 kr i månaden och hennes förbehållsbelopp är 5 778 kr i månaden. - Hennes psykiska ohälsa består i panikångest (spritproblemen är bemästrade sedan 3 år

tillbaka) och är helt förknippad med hennes ekonomiska situation. En skuldsanering är en förutsättning för hennes psykiska rehabilitering. Den kurator hon anlitar för psykoterapi har ansett att det inte finns anledning att fortsätta denna behandling förrän frågan om skuldsanering är avgjord, eftersom den ekonomiska situationen helt blockerar hennes ångest och fobier.

Konsumentrådgivaren M.L. uppgav att M.S. själv utfört det mesta av skuldsaneringsarbetet under steg 1, att ungefär hälften av borgenärerna gick med på en frivillig uppgörelse, att M.S:s psykiska hälsa är bättre idag än den var i mars 1993 då hon först träffade henne samt att det finns stora personliga resurser kvar hos M.S. som troligen kan komma tillbaka i arbetslivet om bara hennes ekonomi blir hanterbar.

Uddevalla tingsrätt (1995-05-23, rådmannen Ulf Klerfalk) lämnade överklagandet utan bifall.

I skälen för beslutet anförde tingsrätten:

För att skuldsanering skall få beviljas krävs enligt 4 § 1 st. 1 p. skuldsaneringslagen (1994:224) som en första förutsättning att gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han inte kan antas ha förmågan att betala sina skulder inom överskådlig tid.

M.S. har visserligen idag en förhållandevis god inkomst, drygt 20 000 kr/mån men denna inkomst består helt av bidrag. M.S. är helt sjukskriven sedan den 1 januari 1994. Av den medicinska utredningen i ärendet framgår dessutom att hennes arbetsförmåga är helt nedsatt för avsevärd tid. Hon lever till följd av införsel på existensminimum sedan slutet av år 1991. Hennes skulder uppgår inklusive dröjsmålsräntor till över 1 milj. kr och ränteökningen på skulden uppgår till ca 100 000 kr årligen. Hennes månatliga betalningsutrymme uppgår enligt kronofogdemyndighetens införselbeslut till 3 254 kr. Detta förslår inte ens till att betala löpande räntor på skulderna. Det synes uteslutet att hon, utifrån sina förutsättningar, inom överskådlig tid skulle på sådant sätt kunna betala sina skulder att hennes tillstånd av obestånd skulle upphöra. Det s.k. kvalificerade insolvensrekvisitet är därmed uppfyllt.

För skuldsanering krävs enligt 4 § 1 st. 2 p. skuldsaneringslagen vidare att sådan sanering är skälig med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Vid denna bedömning skall enligt 4 § tredje stycket nämnda lag särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären gjort för att fullgöra sina förpliktelser att på egen hand nå en uppgörelse med sina borgenärer samt det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering. Vid denna allmänna skälighetsbedömning skall hänsyn tas till alla omständigheter som tingsrätten finner relevanta (prop. 1993/94:123 sid. 197).

Såvitt gäller de i lagrummet exemplifierade omständigheterna framgår inte annat av utredningen än att M.S. vidtagit alla rimliga åtgärder för uppgörelse med borgenärerna och att hon i erforderlig utsträckning medverkat vid handläggningen av ärendet. Även skuldernas ålder är sådan att lagens krav härvidlag är uppfyllt.

Vidare är det tveklöst på det viset att en skuldsanering för M.S. i flera avseenden skulle bidra till att lösa eller i vart fall underlätta hennes psykiska problem.

Emellertid skall en skuldsanering bygga på ett ekonomiskt betraktelsesätt och får inte användas som ett universalmedel mot psykiska och sociala problem. Som en bieffekt till en skuldsanering kan dock olika sociala problem få sin lösning men detta har ingen egen självständig betydelse för frågan om skuldsanering skall inledas. Hänsynen till den allmänna betalningsmoralen lägger hinder mot ett sådant betraktelsesätt (a. prop. sid. 97). Istället får denna positiva sociala aspekt beaktas som ett delmoment i den allmänna

skälighetsbedömningen.

En inom ramen för den allmänna skälighetsbedömningen mycket viktig förutsättning för skuldsanering är emellertid också att det skall vara skäligt med hänsyn till omständigheterna vid skuldernas tillkomst att skuldsanering beviljas. Klarlagt är därvid att M.S., som med 330 000 kr av lotterivinsten i juli 1984 betalade samtliga sina dåvarande skulder och således vid denna tid blev skuldfri, använde resterande 400 000 kr av lotterivinsten till lyxkonsumtion, huvudsakligen i form av utlandsresor för familjen. Härefter förlorade M.S. kontrollen över sin ekonomi och ådrog sig under åren 1986-1991 de nu ifrågavarande skulderna för att, med undantag för ett par skatteskulder och en bilskuld, möjliggöra fortsatta utlandsresor och uteliv och för att bekosta omfattande klädinköp.

Vid en totalbedömning av samtliga nu redovisade omständigheter finner tingsrätten att det inte vore förenligt med vare sig den allmänna betalningsmoral som måste upprätthållas eller det krav på likabehandling av alla gäldenärer i M.S:s situation som bör gälla, att inleda skuldsanering avseende skulder som ådragits för att möjliggöra ifrågavarande typ av konsumtion som, låt vara av stort rekreativt värde, säkerligen inte varit nödvändig.

M.S. överklagade beslutet med yrkande att hovrätten skulle undanröja tingsrättens beslut, bifalla hennes ansökan om inledande av skuldsanering samt återförvisa målet till kronofogdemyndigheten för erforderlig handläggning. Hon åberopade i hovrätten samma omständigheter som vid tingsrätten.

Hovrätten för Västra Sverige (1995-09-15, hovrättspresidenten Ove Lindh, hovrättslagmannen Staffan Leven och hovrättsrådet Ann-Christine Persson, referent) avslog överklagandet.

Målnummer Ö 1065/95

Sökord: Skuldsanering

Litteratur: Prop. 1993/94 s. 97, 99, 197; Hellners-Mellquist, Skuldsaneringslagen (1995), s. 71, 72, 77.
